

סיפורים על נסיעה לחו"ל

הרב שלמה חיים אבינר

א

מעשה בתלמיד של רבי שמעון בר יוחאי שיצא לחוץ לארץ וחזר עשיר. היו התלמידים רואים אותו, מקנאים בו, והיו מבקשים אף הם לצאת לחוץ לארץ. ידע רבי שמעון, הוציאם לבקעה אחת שלפני מרון, התפלל ואמר: בקעה, בקעה, התמלאי דינרי זהב. התחילה מושכת דינרי זהב לפניהם. אמר להם: אם זהב אתם מבקשים, הרי זהב, טלו לכם. אלא הווי יודעים: כל מי שהוא נוטל עכשיו, חלקו לעולם הבא הוא נוטל, שאין מתן שכרה של תורה בעולם הזה, אלא לעולם הבא (שמות רבה נב. ילקוט שמעוני משלי לא).

ב

מעשה ביהודי מארץ ישראל שנפטר אחיו הגר בני חוזאי שבבבל, כך שהאלמנה היתה מוטלת עליו ליבום. הוא שאל את רבי חנינא אם מותר לו לרדת זמנית לחוץ לארץ כדי לקיים מצוות יבום ולחזור איתה. רבו השיב בחריפות גדולה וכינה את האלמנה: גויה, בגלל מגוריה בחוץ לארץ, ואמר לו: אחיו נשא כותנית ומת, ברוך המקום שהרגו, והוא ירד אחריו!! (כתובות קיא א. תוסי' עבודה זרה ע"ז יג א ד"ה ללמוד. שו"ת פרי הארץ ח"ג יו"ד ז).

ג

לרב אסי היתה אמה זקנה.

-אמרה לו: אני רוצה תכשיטים. עשה לה.

-אני רוצה גבר לנישואים.

-אחפש.

-אני רוצה אחד יפה כמותך.

הבין שכבר אינה שפויה ולא יוכל לכבדה כראוי, לכן החליט לעזוב אותה,

למסור טיפולה בידי אחרים, ועלה לארץ. נודע לו שהיא יוצאת אחריו. שאל את רבי יוחנן: האם מותר לי לצאת לחוץ לארץ לקראתה כדי לחזור יחד איתה? השיב לו רבי יוחנן: אינני יודע. המתין זמן קצר וחזר אליו. אמר לו רבי יוחנן: אסי, נתרצתה לצאת, המקום יחזירך לשלום. הלך לפני רבי אלעזר ושאלו:

-אולי, חס ושלום, הוא אמר לי כך מתוך כעס?

-מה אמר לך בדיוק?

-המקום יחזירך לשלום.

- אמר לו: אם היה כועס, לא היה מסדך אותך.

רב אסי יצא, אך בינתיים, נודע לו שאימו נפטרה ושארונה הוא שמגיע.

אמר: לו ידעתי מראש לא הייתי יוצא. (קידושין לא ב. מהרש"א. רמב"ם הלכות ממרים ו. ו. ועיין ים של שלמה קידושין שם. שו"ת נו"ב תנינא אה"ע סי' מה).

ד

בקיץ תרע"ד אמורה היתה להתקיים הכנסיה הגדולה של אגודת ישראל בפרנקפורט-דמיין. מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק הוזמן אליה, אך הוא התלבט מאוד אם להיענות.

הוא כתב: "ידעת בני כמה כבדה עלי הסכמה של יציאה לחו"ל, גם ארעית, ונתינת ערך לפעולתי בחוברת רבנים כרבני האגודה, עד שתהיה מכרעת אצלי את קושי ההסכמה של היציאה, חסרה לי הסכמה נפשית על זה" (אגרות הראיה, אגרת תרעה, ניסן תרע"ד).

רבנו הרב צבי יהודה נטתה דעתו שחשוב שיבוא (צמח צבי כג) וגם שלח לו חומר רקע (אגרת תרפד, אייר תרע"ד). אך למרן הרב היה עדיין קשה להגיע להכרעה ברורה (אגרת תרפז, סוף אייר תרע"ד): "כמה קשה לי להחליט דבר להענתק לימים וקל וחומר לשבועות מארץ - חמדה, שזיווה ונעמה יעדנו רוחי בחסד צור ישראל גומר עליו בכל עת" (אגרת תרצא, סיוון תרע"ד). לבסוף, הוא הכריע לחיוב, אך מתוך קשיים פנימיים מרובים: "כפי הנראה שיוכרע לצד הון, למרות מה שקשה לי הרבה הדבר" (אגרת תרצד, סוף סיון

תרצ"ו).

רבנו מסכם: "לצאת מארץ ישראל לא הסכים אפילו לזמן קצר, לפי בקשות הנהלת 'אגודת ישראל' להשתתף בכנסיה הגדולה בפרנקפורט-דמיין ובמועצת גדולי התורה עד שהצטרפה לזה פקודת הרופאים שהוא זקוק לטיפול רפואי בחו"ל" (לשלושה באלול עמי' כה). הרבנית אף היא נסעה איתו לצורך בריאותה כדי להתייעץ עם גדולי הרפואה (אגרת תרצה). בסוף חודש תמוז תרע"ד הגיעו לשם, ובתשעה באב פרצה מלחמת העולם הראשונה, התבטלה הכנסיה הגדולה, ומרן הרב והרבנית עוכבו למשך יותר מארבע שנים, אך זהו כבר סיפור אחר.

ה

הרב של אנטוורפן בבלגיה הזמין לחתונה של בתו את הגאון הסטייפלר. השיב לו: "אם כבוד תורתו ימצא לי מקור הלכתי שמותר לי לנסוע לחו"ל כדי לשמח חתן וכלה, אסע מייד". לא מצא.

ו

בחור ממשפחה רפורמית מאמריקה, עלה לארץ, נעשה בעל תשובה ולמד בישיבה. אחותו שנשארה בחוץ לארץ הכירה אדם גוי. אמר לה אחיה: "לא אבא לחתונה שלך אם תתחתני עם גוי אלא רק עם יהודי". הדברים נגעו לליבה, התנתקה מן הגוי, ולאחר זמן הודיעה לאחיה שהיא עומדת להתחתן עם יהודי. כיוון שהאבדך הוא כהן, והוא שמע שבמטוסי אל-על מגיעים לארץ ארונות של מתים הבאים להיקבר בארץ, הוא פנה אל הגאון הרב יוסף שלמה אלישיב, ושאל אותו: "מה עדיף, טיסה בחברה זרה בה אין בעיה של ארונות מתים או אל-על שיש יותר בטחון?" הגאון היה המום ואמר לו: "עד שאתה שואל אותי על ארונות מתים, שאל אותי על עצמך". שאל האבדך: "וכי אין היתר לנסוע לחוץ לארץ לחתונת אחותי?" השיב הגאון: "יש לי בעיה, אל תשאל אותי. אמנם יש רבנים מתירים אבל אינני מאלה".